

Bayona i Vives, Josep (Pepe Bayona) (LIT)

Va nèixer el 1928 a Benidorm, on morí el 2001. Rebé la primera formació en el seu poble natal. Com molts altres joves benidormers de la seua generació, va cursar estudis en l'Escola Oficial de Nàutica i Màquines de Barcelona, on obtingué la diplomatura corresponent el 1952. A més d'home de mar, va ser una persona molt culta i devota, que, al llarg de la seua vida, mostrà el seu polifacetisme treballant en diverses ocupacions. L'any 1965 va ser nomenat fiscal de pau del seu poble natal, on, des de ben jove, va desplegar una notòria activitat d'animació cultural, particularment en els àmbits de les festes populars de caràcter religiós, del teatre popular i de les col·laboracions en premsa. Va ser un dels fundadors i el primer president (1985-1995) de l'Associació Recreativa i Cultural La Barqueta, creada en 1984 amb la finalitat principal de garantir la representació anual de l'obreta que escenifica la trobada de la Mare de Déu del Sufragi, a més de promoure iniciatives per a preservar les tradicions locals benidormeres més arrelades en la consciència col·lectiva, especialment les de caràcter popular i religiós (representacions nadalenques, processó del *Corpus Christi*...). En la dècada dels cinquanta comença a escriure, en castellà, els seus primers sainets, tals com *Un apuro de Xindolfo* i *A juzgar tocan*. En 1960 escriu *Perdónanos*, dramatització de la Passió de Jesucrist, que va ser representada en el desaparegut teatre-cinema Ronda, de Benidorm, en abril d'aquell any, amb la participació activa de nombroses persones del poble. És autor d'una considerable sèrie de sainets en valencià, la major part dels quals han estat representats pels actors aficionats del grup teatral de La Barqueta. Entre aquestes senzilles obretes còmiques, que contenen tots els ingredients habituals del gènere, cal esmentar: *El sord de la platja* (1971), *El fadrí* (1973) —escrit amb motiu de la boda del seu amic Roc Fuster—, *Pobre però honrat* (1981) —centrat en les vivències d'un matrimoni davant del tema dels diners—, *Vixca la vida* (1982) —que desenvolupa el tema dels efectes de la modernitat sobre un home que torna a Benidorm després d'haver viscut molt temps fora—, *El prometatge* (1982), *El trasplantament* (1982), *El tonto del poble* (1982), *Parell de parelles* (1984), *Tot per la bellesa* (1984) i *Sabeleta* (1985). Estigué al front del programa radiofònic diari en valencià *Benidormeries*, de Radio Canfali, en les diferents edicions del qual, a més de

tractar assumptes de l'actualitat municipal, glossava els temes més variats de la història, del folklore, de la toponímia, del llegendari, dels costums i de les tradicions benidormeres, els quals Bayona posava a l'abast de l'audiència amb una feliç síntesi d'erudició i de didactisme amé i eficaç; cadascun d'aquests programes solia finalitzar amb el relat d'una contarella i succeït propis de la tradició local. Aquests mateixos temes són, a més a més, la base d'una extensa sèrie de col·laboracions en la premsa, que l'autor publicà, principalment, en el modern periòdic *Canfali*, de Benidorm, i *Información*, d'Alacant, així com del seu llibre titulat també *Benidormeries* (Bayona, 1999). Aquest volum, redactat en castellà i basat substancialment en els materials que Josep Bayona va fer servir per al programa radiofònic homònim i per a altres col·laboracions posteriors en la premsa periòdica, està format per 39 capítols, al final d'alguns dels quals, seguint el plantejament del programa radiofònic homònim, s'inclou una contarella popular. En *Benidormeries* ocupen un lloc rellevant els textos que ens il·lustren aspectes variats del món de la mar i de la pesca, que tan bé coneixia l'autor, tal com ho posen de manifest els capítols "La sardina", "Temporales de mar", "La red", "L'agulleta" o "El boliche". Les festes locals n'esdevenen un altre dels grans eixos temàtics més destacables, que es desenvolupa al llarg d'una ordenada seqüència de capítols que abracen la pràctica totalitat del cicle festiu anual ("De Ramos a Pascua", "De Pascua a San Vicente", "De San Vicente a San Juan", "De San Jaime a la Festa", "De la Festa a fin de año"...). En el bigarrat tapís costumista que constitueix el volum *Benidormeries*, trobem també, entre molts altres temes, un interessant recorregut per l'escena urbana local, que se'ns ofereix en els cinc capítols titulats "Por las calles de Benidorm", unes detallades descripcions de "Las casas benidormeras" i de "La iglesia de San Jaime", i una evocació càlida, no exempta de nostàlgia, d'alguns "Personajes populares" o de tradicions, costums, fets i esdeveniments concrets de naturalesa molt diversa ("El teatro de aficionados", "La procesión marinera", "La pelota valenciana", "La caza", "Los primeros juegos florales"...). En l'obra escrita de Josep Bayona concorren tres elements bàsics que, sovint, s'harmonitzen: la notable inventiva de les seues petites peces teatrals, l'evident capacitat narrativa present en les contarelles que recrea a partir de fets

amb una base real i, sobretot, l'erudició manifesta en els seus ben documentats textos sobre història, costums i tradicions locals, que els converteixen en una font documental de referència obligada per a

qualsevol estudiós de Benidorm. Tot això vehiculat sempre a través d'un llenguatge senzill i planer, però força àgil, amé i correcte, especialment quan usa el castellà. (Corregit, 4-11-16)

Diccionari de Benidorm